

Founders: State University of Economics and Technology

ISSN: 3041-1246

E-mail: ete@duet.edu.ua Journal homepage: <https://ete.org.ua>

JEL: M41, A22, Q01, I23

DOI: 10.62911/ete.2026.04.01.03

Methodological toolkit of the "accounting" educational component based on the integration of the sustainable development concept

Citation:

Rudenko, O. (2026). Methodological toolkit of the "accounting" educational component based on the integration of the sustainable development concept. Scientific and practical journal "Economics and technical engineering", Vol.4 No.1 (2026), 30–42 <https://doi.org/10.62911/ete.2026.04.01.03>

Olena Rudenko

Assoc. Prof., PhD, State University of Economics and Technology, Kryvyi Rih, Ukraine

e-mail: rudenko_ov@duet.dp.ua

 ORCID ID: 0000-0001-7293-7773

Abstract: The subject of the research encompasses the theoretical and methodological approaches to the structural content of the "Accounting" educational component, which serves as a strategic platform for developing professional competencies in higher education students majoring in "Accounting and Taxation". These competencies are designed to be relevant to the contemporary global demands for sustainable growth and corporate responsibility. The primary purpose of the study is to provide a comprehensive scientific substantiation of the methodological toolkit for teaching the "Accounting" discipline, fully integrated with the fundamental principles of the sustainable development concept and ESG (Environmental, Social, and Governance) criteria. The research is built upon the thesis that modern accounting is undergoing a significant paradigm shift, evolving from a traditional tool for the retrospective recording of business transactions into a key strategic information base for monitoring the environmental and social performance of enterprises. The author argues that the academic training of future specialists requires a profound modernization of didactic approaches to ensure the formation of professional skills that align with sustainable development trajectories. The study includes a detailed analysis of the 17 UN Sustainable Development Goals (SDGs), identifying seven priority areas (Goals 4, 8, 9, 12, 13, 16, and 17) where the accounting system plays a direct role through business transparency and accountability. The scientific novelty lies in the development of a multifaceted methodological model consisting of five components: content-based, methodological, practical, value-oriented, and assessment blocks. The methodological component focuses on innovative tools, such as the case method using real-world non-financial reports and professional ethics dilemmas. The practical significance is confirmed by the development of situational tasks that allow students to analyze the impact of accounting policy errors on enterprise stability indicators. The results ensure that graduates can successfully integrate financial and non-financial data into a unified management information field.

Keywords: accounting, sustainable development, competencies, methodological toolkit, didactic unit, professional ethics, non-financial reporting.

Received: 12/05/2026

Accepted: 18/05/2026

JEL: M41, A22, Q01, I23

Methodological toolkit of the "accounting" educational component based on the integration of the sustainable development concept

Olena Rudenko

Assoc. Prof., PhD, State University of Economics and Technology, Kryvyi Rih, Ukraine

e-mail: rudenko_ov@duet.dp.ua

 ORCID ID: 0000-0001-7293-7773

Abstract: The subject of the research encompasses the theoretical and methodological approaches to the structural content of the "Accounting" educational component, which serves as a strategic platform for developing professional competencies in higher education students majoring in "Accounting and Taxation". These competencies are designed to be relevant to the contemporary global demands for sustainable growth and corporate responsibility. The primary purpose of the study is to provide a comprehensive scientific substantiation of the methodological toolkit for teaching the "Accounting" discipline, fully integrated with the fundamental principles of the sustainable development concept and ESG (Environmental, Social, and Governance) criteria. The research is built upon the thesis that modern accounting is undergoing a significant paradigm shift, evolving from a traditional tool for the retrospective recording of business transactions into a key strategic information base for monitoring the environmental and social performance of enterprises. The author argues that the academic training of future specialists requires a profound modernization of didactic approaches to ensure the formation of professional skills that align with sustainable development trajectories. The study includes a detailed analysis of the 17 UN Sustainable Development Goals (SDGs), identifying seven priority areas (Goals 4, 8, 9, 12, 13, 16, and 17) where the accounting system plays a direct role through business transparency and accountability. The scientific novelty lies in the development of a multifaceted methodological model consisting of five components: content-based, methodological, practical, value-oriented, and assessment blocks. The methodological component focuses on innovative tools, such as the case method using real-world non-financial reports and professional ethics dilemmas. The practical significance is confirmed by the development of situational tasks that allow students to analyze the impact of accounting policy errors on enterprise stability indicators. The results ensure that graduates can successfully integrate financial and non-financial data into a unified management information field.

Keywords: accounting, sustainable development, competencies, methodological toolkit, didactic unit, professional ethics, non-financial reporting.

Методичний інструментарій освітнього компонента «Бухгалтерський облік» на засадах інтеграції концепції сталого розвитку

Олена Руденко

Доцент, к.е.н, Державний університет економіки і технологій, Кривий Ріг, Україна

e-mail: rudenko_ov@duet.dp.ua

 ORCID ID: 0000-0001-7293-7773

Анотація: Дана стаття присвячена дослідженню теоретико-методичних підходів до змістовного наповнення освітнього компонента «Бухгалтерський облік» як платформи для формування у здобувачів спеціальності «Облік і оподаткування» компетентностей, релевантних запитам сталого зростання. Мета статті полягає в обґрунтуванні методичного інструментарію викладання дисципліни, інтегрованого із засадами сталого розвитку та ESG-принципами. Дослідження базується на тезі, що бухгалтерський облік еволюціонує від ретроспективної фіксації операцій до статусу ключової інформаційної бази моніторингу сталого розвитку підприємств. Автор доводить, що підготовка фахівців потребує модернізації дидактичних підходів для формування навичок відповідального управління. Проведено аналіз

17 Цілей сталого розвитку ООН та ідентифіковано сім пріоритетних цілей (№ 4, 8, 9, 12, 13, 16, 17), на які облікова система має безпосередній вплив через механізми прозорості бізнесу. Наукова новизна роботи полягає у розробці комплексної методичної моделі, що охоплює п'ять компонентів: змістовий, методичний, практичний, ціннісно-орієнтаційний та оцінювальний. Змістовий блок передбачає включення ESG-факторів у класичні теми курсу, зокрема облік екологічних активів та соціальних інвестицій. Методичний складник базується на впровадженні інноваційних засобів, серед яких ключовим є кейс-метод із використанням реальних нефінансових звітів компаній та дилем професійної етики. Практична значущість підтверджується розробкою ситуаційних завдань для аналізу впливу облікової політики на показники стабільності підприємства. Реалізація запропонованого інструментарію підсилює конкурентні переваги випускників, забезпечуючи їх здатністю інтегрувати фінансові та нефінансові складники обліку в єдине інформаційне поле управління.

Ключові слова: бухгалтерський облік, сталий розвиток, компетентності, методичний інструментарій, дидактична одиниця, професійна етика, нефінансова звітність.

Вступ (Introduction)

Стійкий розвиток України залежить від економічного, екологічного та соціального чинників в усіх секторах життєдіяльності суспільства. Посилення уваги до екологічних і соціальних проблем спричиняє зростання попиту на інформацію, яка відіграє важливу роль у вирішенні суспільством різноманітних екологічних і соціальних проблем, а тому актуальним завданням бухгалтерського обліку є відбиття цих питань.

Адаптація бухгалтерських систем до стандартів сталого розвитку відбувається на тлі глобальних змін у підходах до управління бізнесом і включає в себе нові стратегії ведення обліку, орієнтовані на екологічну, соціальну та управлінську (ESG) звітність. У контексті переходу до моделі сталого зростання бухгалтерський облік перестає бути виключно інструментом фіксації господарських операцій, трансформуючись у ключову інформаційну базу для моніторингу економічних, соціальних та екологічних результатів діяльності суб'єктів господарювання. Особливого значення в таких умовах набуває інтеграція принципів сталого розвитку в систему вищої освіти. Саме університети готують фахівців, які впливають на економіку, політику та соціальні процеси. Це зумовлює необхідність перегляду методичних підходів до викладання фундаментальних освітніх курсів для спеціальності D1 «Облік і оподаткування», зокрема освітнього компонента «Бухгалтерський облік», з метою формування у майбутніх фахівців компетентностей, що відповідають запитам сталого розвитку.

Проблематика інтеграції сталого розвитку в сферу практичної діяльності бухгалтера та економічної освіти активно досліджується вітчизняними науковцями. Так, необхідність інтеграції концепції сталого розвитку в систему обліково-аналітичного забезпечення висвітлені у працях наступних науковців: Косташ В. (*Kostash, 2024*) наголошує на важливості забезпечення теоретичного підґрунтя для інтеграції екологічних та соціальних аспектів у систему бухгалтерського обліку і фінансової звітності для забезпечення сталості та прозорості бізнесу; Крюкова І. (*Kriukova, 2025*) акцентує увагу на розширенні сфери професійних вмінь і знань та відповідальності фахівців з бухгалтерського обліку для вирішення актуальних завдань: встановлення показників сталого розвитку, оцінка соціальних ініціатив компанії, складання інтегрованої корпоративної звітності; Акімова Л., Левицька С. (*Akimova, Levytska, 2019*) підкреслюють, що бухгалтерський облік і бухгалтер прямо або побічно впливають на завершення цілей сталого розвитку та зазначають що з впровадженням інтегрованої звітності виникла необхідність в обліку нових об'єктів; Скиба Г. (*Skyba, 2025*) окреслює сучасні вимоги до обліку – відповідати міжнародним стандартам та забезпечувати інформацією для прийняття рішень, орієнтованих на соціальну відповідальність та довгострокову цінність.

Сталий розвиток вимагає інтеграції принципів економічної, екологічної та соціальної сталості у всі сфери діяльності, зокрема в освіті. Це забезпечить відповідність освіти сучасним

вимогам та глобальним викликам, а також підвищить загальну якість освіти. Науковці Внукова Н. (Vnukova, 2023), Коренева І. (Koreneva, 2018), Кузьмак О. (Kuzmak, 2024), Мелеганіч Г. (Melehanych, 2022), Прохоренко Т. (Prokhorenko, 2025), Радкевич В. (Radkevych, 2024), Рутковська І. (Rutkovska, 2025) та Читаєва К. (Chytaieva, 2024) підкреслюють роль освіти як рушійної сили трансформації суспільства для досягнення ЦСР-2030 та гармонізації освітніх цілей із завданнями сталого розвитку.

Підготовка фахівців з обліку і оподаткування в умовах сталого розвитку є одним із ключових напрямів модернізації економічної освіти. Ця тема детально досліджується у працях провідних українських науковців, зокрема професора Шевчука В. (Shevchuk, 2021) який наголошує, що сучасна концепція навчання за спеціальністю «Облік і оподаткування» повинна базуватися на інтеграції класичних облікових дисциплін із глобальними цілями ESG (екологічного, соціального та корпоративного управління).

Райковська І.Т., Костенко О.М. (Raikovska, Kostenko, 2024) наголошують на пошуку шляхів направлених на підсилення конкурентних переваг при підготовці фахівців з обліку, аналізу і оподаткування на ринку праці.

Отже, аналіз досліджень науковців засвідчує, що існує взаємопов'язаний вплив викликів сталого розвитку на складові становлення бухгалтерського обліку: розширення сфери професійних вмінь і знань та відповідальності фахівців з бухгалтерського обліку – удосконалення навчальних програм за освітніми компонентами професійного циклу підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Облік і оподаткування».

Попри наявність значного наукового інтересу до питань вищої освіти в контексті сталого розвитку, питання методичного супроводу викладання освітніх компонентів професійного циклу у поєднанні з ціннісними засадами сталого розвитку потребують подальшої деталізації. Зокрема, актуальним залишається пошук дієвих прикладних методичних моделей викладання освітнього компоненту «Бухгалтерський облік» з урахуванням ESG-принципів.

Матеріали та методи (Materials and Methods)

У дослідженні використано: аналітичний та системний підходи для оцінки трансформаційних процесів у сферах практичної діяльності фахівців з бухгалтерського обліку та економічної освіти; аналіз інтеграції цілей сталого розвитку у вищу освіту за спеціальністю «Облік і оподаткування»; методи спостереження, порівняння, емпіричний метод, індукції та дедукції, метод узагальнення при моніторингу позицій науковців; для обробки результатів дослідження використано статистичні методи, зокрема табличний метод систематизації даних; абстрактно-логічний метод для підготовки висновків.

Результати (Results)

Сучасна трансформація світової економічної системи, зумовлена необхідністю реалізації Цілей сталого розвитку ООН, висуває нові вимоги до професійної підготовки фахівців з обліку і оподаткування. Зокрема, актуальним залишається пошук дієвих засобів формування у здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Облік і оподаткування» розуміння взаємозв'язку між фінансовими показниками та ESG-показниками.

Стандарт вищої освіти (СВО) за спеціальністю «Облік і оподаткування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (Standart vyshchoi osvity za spetsialnistiu 071 «Oblik i opodatkuvannia» dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity, 2018) визначає для досягнення здобувачами компетентності (ЗК,ФК) та програмні результати навчання (ПРН). У таблиці 1 виокремлені ЗК,ФК та ПРН, які сформульовані в контексті сталого розвитку.

Реалізація програмних результатів навчання неможлива без проєкції на конкретні цілі сталого розвитку. Проведено аналіз змісту 17 ЦСР (Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku, 2019) та зроблено висновок, що сім цілей - ЦСР №№ 4,8,9,12,13,17,16 (41%) пов'язані з бухгалтерським обліком й на досягнення яких бухгалтер може впливати в процесі практичної діяльності (таблиця 2).

Таблиця 1. Компетентності та програмні результати навчання в контексті сталого розвитку визначені СВО за спеціальністю «Облік і оподаткування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

ЗК,ФК,ПР	Зміст
Код спеціальності D1 - Облік і оподаткування	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.
Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)	СК 10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків. СК 11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.
Програмні результати навчання	ПР 21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави ПР 23. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Джерело: складено автором (Standart vyshchoi osvity za spetsialnistiu 071 «Oblik i opodatkovannia» dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity, 2018)

Таблиця 2. Цілі та підцілі сталого розвитку ООН (Agenda 2030) пов'язані з бухгалтерським обліком

Ціль сталого розвитку (ЦСР)	Релевантні підцілі СР
4. Якісна освіта	4.3 - забезпечити рівний доступ до освіти; 4.4 - збільшити кількість осіб з навичками працевлаштування; 4.7 - формувати знання та навички для сталого розвитку
8. Гідна праця та економічне зростання	8.2 - підвищення продуктивності праці; 8.3 - підтримка підприємництва, інновацій і розширення доступу до фінансових послуг; 8.4 - ефективне використання ресурсів
9. Індустріалізація, інновації та інфраструктура	9.4 - модернізація галузей з підвищенням ефективності використання ресурсів; 9.5 - посилення наукових досліджень та інноваційного потенціалу
12. Відповідальне споживання і виробництво	12.4 - забезпечення екологічно раціонального управління ресурсами; 12.6 - заохочення компаній до звітності про сталі практики
13. Боротьба зі зміною клімату	13.3 - підвищення обізнаності, освіта і кадровий розвиток у сфері зміни клімату
16. Мир, справедливість та сильні інститути	16.6 - розвиток ефективних, підзвітних і прозорих інституцій; 16.10 - забезпечення доступу до інформації
17. Партнерство заради сталого розвитку	17.14 - підвищення узгодженості політик; 17.17 - партнерство між державним, приватним і освітнім секторами

Джерело: складено автором (Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku, 2019)

Для майбутніх фахівців з обліку і оподаткування набуття знань принципів сталого розвитку та вмінь їх практичного застосування безпосередньо залежить від якісного формування у них необхідних компетентностей за спеціальністю, що вимагає постійного удосконалення змісту фахових освітніх компонентів шляхом включення в освітній процес ESG-підхід та елементів нефінансової звітності.

У своїх дослідженнях науковці (Raikovska, Kostenko, 2024) наголошують на необхідності постійного удосконалення змісту фахових дисциплін, що, в свою чергу, дає можливість найякісніше готувати спеціалістів обліковців, податківців і аналітиків, які конкурентні на ринку праці.

Здобувачі вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за галуззю знань D - Бізнес, адміністрування та право, спеціальності D1 «Облік і оподаткування» опановують освітній компонент «Бухгалтерський облік», який є фундаментальним у професійній підготовці, оскільки є базою для набуття всіх подальших знань, умінь та навичок, необхідних для фахівців у цій галузі. Бухгалтерський облік є одним із перших освітніх курсів, за яким студенти знайомляться з особливостями своєї майбутньої професійної діяльності. Тому, під час вивчення цього курсу, важливим є донесення до здобувачів освіти, що сучасний фахівець повинен не тільки виконувати облікові процедури, а й бути стратегічним бізнес-партнером, який здатен ухвалювати якісні рішення з урахуванням аспектів економічних, екологічних та соціальних.

Зміст освітнього компонента «Бухгалтерський облік» було структуровано оцінено та визначено, що освітній курс має значний потенціал для інтеграції елементів сталого розвитку для формування у студентів важливих компетенцій, таких як екологічна свідомість, соціальна відповідальність, професійна етика та критичне мислення. Одним з ефективних інструментів інтеграції ЦСР є узгодження змісту освітнього компонента «Бухгалтерський облік» конкретним цілями сталого розвитку.

У таблиці 3 представлено приклади можливого освітнього наповнення курсу «Бухгалтерський облік», інтегрованого з положеннями Цілей сталого розвитку ООН (Agenda 2030), які спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти компетентностей, необхідних для забезпечення прозорості, підзвітності та етичності господарської діяльності, що є критично важливим для підготовки майбутніх бухгалтерів-менеджерів. Крім класичного змісту за темами, включені дидактичні одиниці, що релевантні дескрипторам сталого розвитку, це дозволить не лише якісно пояснити основи обліку, але й показати його стратегічну роль у сучасному світі.

Таблиця 3. Тематична структура освітнього компоненту «Бухгалтерський облік» з інтеграцією ESG-принципів та зв'язок з ЦСР

Класичний зміст ОК «Бухгалтерський облік» тема / питання	Дидактичні одиниці, що релевантні дескрипторам сталого розвитку	Відповідні ЦСР
1. Бухгалтерський облік: його сутність, види та значення в управлінні / історія зародження бухгалтерського обліку та основні тенденції його розвитку. Сутність господарського обліку, вимоги, вимірники та види. Користувачі інформації бухгалтерського обліку. Професійна етика бухгалтера	Роль бухгалтерського обліку в забезпеченні сталого розвитку. Сучасна структура бухгалтерського обліку. Опис багатоцільової системи бухгалтерського обліку; види обліку з урахуванням критеріїв сталого розвитку: за об'єктом обліку; за інформаційним складником. Екологічний облік, соціальний облік та звітність, облік кліматичних ризиків. Функції бухгалтерського обліку з урахуванням ESG-підходу. Професійна етика бухгалтера в контексті сталого розвитку. Підвищення вимог до професії бухгалтера щодо прозорості, достовірності та відповідальності.	ЦСР 4 ЦСР 8 ЦСР 12 ЦСР 13 ЦСР 16

2.Предмет і метод бухгалтерського обліку/ предмет і об'єкти бухгалтерського обліку; характеристика господарських засобів (активів) підприємства; характеристика джерел господарських засобів підприємства; характеристика господарських процесів.	Інтеграція через розширення: - поняття предмету бухгалтерського обліку: не лише підготовка фінансової звітності, а й формування інформації для звітності про сталий розвиток. - об'єктів обліку: до традиційних активів, зобов'язань і капіталу додані об'єкти, пов'язані зі сталим розвитком: екологічні активи/зобов'язання: витрати на очищення, інвестиції у «зелені» технології, екологічні штрафи, резерви на рекультивацію земель; соціальні інвестиції: витрати на навчання та розвиток персоналу, благодійність, забезпечення безпеки праці; нематеріальні активи: облік людського капіталу, репутації, ліцензій на екологічні технології. - моделей обліку: екосистемний облік, облік природного капіталу, облік вуглецю, соціально-економічний облік та ін.	ЦСР 4 ЦСР 8 ЦСР 12 ЦСР 13
3.Бухгалтерський баланс/ Економічна сутність, значення та види балансового узагальнення; бухгалтерський баланс: будова, зміст, призначення; господарські операції та їх вплив на бухгалтерський баланс	Бухгалтерський баланс, як інструмент фінансової звітності, забезпечує основу для оцінки економічної складової сталого розвитку підприємства. Види балансів в залежності від вимірників: натуральні, трудові, вартісні та їх роль в отриманні даних з метою управління показниками сталого розвитку.	ЦСР 8 ЦСР 9 ЦСР 12 ЦСР 13
4.Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис / синтетичний і аналітичний облік на рахунках; класифікація рахунків бухгалтерського обліку	Відображення за допомогою аналітичних рахунків бухгалтерського обліку екологічних, соціальних аспектів діяльності підприємства.	ЦСР 4
5. Оцінювання та калькуляція /облік процесу придбання засобів виробництва; облік процесу виробництва та формування собівартості готової продукції; облік процесу реалізації готової продукції і формування фінансових результатів	Методи оцінки, контроль ресурсоефективності, мінімізація відходів. Зв'язок між бухгалтерським обліком господарських процесів та екологічно-соціальними показниками. Відображення на рахунках бухгалтерського обліку витрат, пов'язаних з охороною довкілля, енергоефективністю або соціальними ініціативами. Формування результатів діяльності, прозорість фінансових потоків. Орієнтація сучасного бізнесу не лише на прибуток, а й на соціальну та екологічну відповідальність. Зв'язок прибутковості підприємства з дотриманням принципів сталого розвитку: покращення репутації та іміджу; підвищення фінансової стабільності; зниження операційних витрат; збільшення привабливості для інвесторів.	ЦСР 8 ЦСР 9 ЦСР 12 ЦСР 13
6.Документування та інвентаризація/ документування господарських операцій; організація бухгалтерського обліку; техніка і форми	Первинні документи, електронний документообіг, цифровізація. Автоматизація облікових процесів, інформаційні технології в обліку, ERP-системи, достовірність даних. Роль електронного документообігу та сучасних інформаційних технологій в обліковій практиці у досягненні: а) точності та прозорості фінансових показників; б)	ЦСР 9 ЦСР 16

бухгалтерського обліку.	ресурсоефективності, мінімізації відходів. Вплив складових облікової політики, на формування показників звітності зі сталого розвитку	
7. Основи фінансової звітності/ принципи та правила складання звітності у реалізації концепції сталого розвитку в Україні	Розвиток звітності на основі принципів сталого розвитку (звітність про сталий розвиток, інтегрована звітність) Отримання тривимірного образу діяльності підприємства (економічний, екологічний та соціальний) за показниками фінансової звітності та Звіту з управління (нефінансова звітність (ESG, GRI).	ЦСР 4 ЦСР 12 ЦСР 16
8. Міжнародна стандартизація та організація національної системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні	Міжнародна стандартизація бухгалтерського обліку у сфері сталого розвитку та корпоративного управління Адаптація національних бухгалтерських стандартів до МСФЗ та вимог глобальних ринків. Забезпечення порівнюваності та прозорості даних звітності на міжнародному рівні	ЦСР 4 ЦСР 12 ЦСР 16

Джерело: сформовано автором

Інтеграція цілей сталого розвитку з класичним змістом освітнього компоненту «Бухгалтерський облік» зумовлює внесення уточнення мети його вивчення - метою є формування у здобувачів вищої освіти системи знань про сутність, принципи, методи та організацію бухгалтерського обліку на підприємствах України, а також розвиток навичок його ведення з інтеграцією цілей сталого розвитку.

Інтеграція концепції сталого розвитку у зміст освітнього компоненту потребує розширення його методичного інструментарію. Традиційні методичні моделі викладання бухгалтерського обліку переважно орієнтовані на формування технічних навичок ведення обліку, складання фінансової звітності та застосування нормативно-правових актів. Проте сучасний ринок праці потребує фахівців, здатних не лише здійснювати облікові операції, а й оцінювати соціальні, екологічні та управлінські аспекти діяльності підприємства.

В процесі викладання освітнього компоненту «Бухгалтерський облік» з інтеграцією принципів сталого розвитку пропонується поєднувати традиційні облікові знання із концепцією відповідального ведення бізнесу, що враховує економічні, екологічні та соціальні аспекти діяльності підприємств. Такий підхід зможе забезпечити формування у студентів формування усвідомленого ставлення до ролі обліку як інструменту підтримки сталого розвитку.

Методику викладання освітнього компоненту «Бухгалтерський облік» пропонуємо розглядати як низку взаємопов'язаних компонентів: змістовий, методичний, практичний компонент, ціннісно-орієнтаційний.

1. Змістовий компонент.

а) до освітньо-професійної програми для здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за галуззю знань D- Бізнес, адміністрування та право, спеціальності D1 «Облік і оподаткування» пропонуємо включати освітній курс з вивчення аспектів економічної, екологічної та соціальної складових сталого розвитку для загального розуміння впливу діяльності підприємств на довкілля та суспільство (наприклад: «Основи «зеленої економіки», «Соціальна відповідальність та бізнес-етика» та ін.). Такий курс створює міждисциплінарну синергію, яка є критичною для спеціальності «Облік і оподаткування» та стане одним із важливих передреквізитів освітнього компонента «Бухгалтерський облік»;

б) оновлення змісту освітнього компоненту «Бухгалтерський облік» шляхом включення до основних тем курсу питань/дидактичних одиниць, пов'язаних із ESG-факторами та нефінансовою звітністю. Уваги потребують і питання щодо використання сучасних інформаційних технологій та електронного документообігу як інструментів мінімізації відходів та підвищення точності облікових даних, що є невід'ємною складовою екологічно відповідального управління. Також важливими для розгляду є питання етичних норм, які є фундаментом бухгалтерської діяльності та визначають межі прийнятної поведінки, встановлюючи стандарти для забезпечення незалежності, чесності, об'єктивності, відповідальності та професійної компетентності (Vasyliuk, Balaniuk, 2025). Приклади

можливого освітнього наповнення курсу «Бухгалтерський облік з інтеграцією елементів сталого розвитку наведено вище, у таблиці 3.

2. Методичний компонент. Охоплює сучасні методи навчання: кейс-метод заснований на реальних ситуаціях та звітах підприємств зі сталого розвитку; проблемно-орієнтоване навчання, проєктну діяльність; інтерактивні; міждисциплінарний підхід. Їх застосування сприятиме розвитку критичного мислення та аналітичних здібностей студентів з питань сталого розвитку у сфері майбутньої професійної діяльності.

3. Практичний компонент. Спрямований на формування прикладних навичок ведення обліку з урахуванням ESG-факторів, підготовки інтегрованої звітності та аналізу впливу діяльності підприємств. Пропонуємо інтегрувати питання сталого розвитку й до програми проходження виробничої/переддипломної практик.

4. Ціннісно-орієнтаційний компонент. Передбачає формування професійної етики, соціальної відповідальності та екологічної свідомості майбутніх фахівців з обліку і оподаткування. Професійна етика бухгалтера в контексті сталого розвитку виходить за межі традиційної достовірності обліку і включає відповідальність за довгострокові економічні, соціальні та екологічні наслідки діяльності підприємства.

5. Оцінювальний компонент. Передбачає компетентнісний підхід до оцінювання результатів навчання, використання портфолію, проєктних робіт самооцінювання. За освітнім курсом необхідно розглядати методи оцінювання результатів навчання: тести; практичні завдання; групові проєкти; аналітичні записки; здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти. Також доцільно комбінувати оцінювання за виконання суто технічних завдань (складання бухгалтерських записів, формування первинних документів та звітності) з включенням критеріїв, що враховують здатність студентів аналізувати вплив господарської діяльності на економічні, соціальні та екологічні аспекти діяльності підприємства. Зокрема, за системність мислення; аргументованість взаємозв'язків; комплексність висновків тощо.

У таблиці 4 наведені приклади навчальних кейсів для студентів з дилемами щодо дотримання професійної етики бухгалтера з акцентом на сталий розвиток, які можна використовувати для дискусій на практичних заняттях, письмових робіт або іспитів.

Таблиця 4. Приклади навчальних кейсів до ОК «Бухгалтерський облік» з дилемами щодо професійної етики бухгалтера з акцентом на ESG-принципи

№ кейса	Ситуація:	Дилема:	Питання для студентів:	Критерії оцінювання
Кейс 1. «Приховані екологічні витрати»	Підприємство здійснює викиди у довкілля, але керівництво просить бухгалтера не визнавати частину витрат на очищення, щоб покращити фінансовий результат.	Чи відображати реальні витрати, чи виконати вимогу керівництва?	- Які етичні принципи порушуються? - Які наслідки для компанії та суспільства? - Як повинен діяти бухгалтер?	-реалістичність рішень; -застосування теоретичних знань; - логіка аргументації.
Кейс 2. «Тиск керівництва»	Фінансовий директор просить зменшити резерви під екологічні зобов'язання, щоб показати кращий прибуток перед інвесторами	Баланс між лояльністю до керівництва і професійною етикою.	- Чи є це порушенням стандартів? - Які ризики для бухгалтера? - Які альтернативні дії можливі?	- системність мислення; - аргументованість взаємозв'язків; - комплексність висновків

Кейс 3. «Соціальна відповідаль- ність чи економія»	Компанія скорочує витрати на охорону праці, щоб зменшити собівартість продукції.	Чи відображати ці рішення як «ефективність» чи піднімати питання соціальних ризиків?	- Як це впливає на працівників? Чи має бухгалтер втручатися? Як це відобразити у звітності?	- розуміння екологічних витрат; - здатність оцінити вплив підприємства на довкілля; - знання принципів сталого розвитку
Кейс 4. «Помилка у звітності»	Бухгалтер виявив помилку, яка занижує екологічні витрати, але звіт вже подано.	Виправляти чи залишити без змін?	- Які етичні норми застосовуються? - Які наслідки невиправлення? - Як правильно діяти?	- логіка аргументації; - комплексність висновків; - реалістичність рішень; - застосування теоретичних знань.

Джерело: складено актором

При виконанні кейсових завдань необхідно окреслювати студентам послідовність формування відповідей: а) визначити проблему; б) назвати етичні принципи (чесність, об'єктивність тощо); в) запропонувати 2-3 варіанти рішень; г) обґрунтувати оптимальне рішення; д) оцінити наслідки (економічні, соціальні, екологічні). Використання методу кейс-стаді з питань професійної етики бухгалтера спрямоване на подолання когнітивного розриву між теоретичними принципами етики та реальною обліковою практикою.

Для опанування окреслених дидактичних одиниць за темами освітнього компоненту «Бухгалтерський облік» (таблиця 3) пропонуються приклади завдань до розв'язання на практичних заняттях, ситуаційні та тестові завдання, завдання для самостійної роботи (таблиця 5).

Таблиця 5. Приклади завдань за темами освітнього компоненту «Бухгалтерський облік» з інтеграцією елементів сталого розвитку

1. Тестові завдання: Необхідно обрати правильну відповідь на поставлені питання:			
<i>Питання</i>	<i>Варіанти відповідей</i>		
1. Яку роль відіграє бухгалтерський облік у досягненні цілей сталого розвитку?	А. Формує лише фінансову звітність В. Контролює витрати на виробництво С. Інтегрує екологічні, соціальні та економічні показники Д. Замінює екологічний аудит		
2. Який показник є соціальним індикатором сталого розвитку?	А. Викиди CO ₂ В. Рівень травматизму працівників С. Рентабельність активів Д. Собівартість продукції		
3. Який принцип сталого розвитку має бути врахований у бухгалтерському обліку?	А. Принцип нарахування В. Принцип економічної сутності С. Принцип прозорості та відповідальності Д. Принцип повного висвітлення		
4. Яка роль бухгалтера у забезпеченні сталого розвитку?	А. Звуження обсягу інформації В. Формування повної інформації про економічні, соціальні й екологічні аспекти С. Лише складання фінансових звітів Д. Контроль податків		
5. До якої групи Цілей сталого розвитку належить підвищення прозорості фінансової звітності та корпоративного управління?	А. ЦСР 8 «Гідна праця та економічне зростання» В. ЦСР 12 «Відповідальне споживання і виробництво» С. ЦСР 16 «Мир, справедливість та ефективні інститути» Д. ЦСР 13 «Боротьба зі зміною		
6. Який вид звітності найповніше відображає внесок у сталий розвиток?	А. Фінансова Д. Податкова	В. Управлінська	С. Інтегрована

7. Яке твердження є правильним щодо взаємозв'язку між фінансовою та нефінансовою звітністю?	А. Вони дублюють одна одну. В. Нефінансова звітність не стосується бухгалтерського обліку. С. Вони доповнюють одна одну для відображення комплексного стану компанії. D. Між ними немає взаємозв'язку.
8. Яка з наведених форм звітності найповніше відображає принципи сталого розвитку?	А. Баланс (Звіт про фінансовий стан) В. Звіт про прибутки та збитки С. Звіт про управління або ESG-звітність D. Звіт про рух грошових коштів

2. Завдання для виконання на практичних заняттях

Необхідно розподілити перелічені нижче витрати за групами (1 група - звичайні операційні ; 2 група - витрати пов'язані з дотриманням принципів ESG). Відповіді внести до таблиці:

штраф за перевищення викидів; амортизація енергоощадного обладнання; медичне страхування працівників; витрати на транспортування небезпечних відходів виробництва; штраф за несвоєчасне представлення звітності до Державної податкової служби; заробітна плата адміністративного персоналу; нарахування Єдиного соціального внеску на заробітну плату виробничих працівників; витрати на придбання фільтрів для убезпечення забруднення повітря; витрати на транспортування готової продукції

1 група - звичайні операційні	2 група – витрати пов'язані з дотриманням принципів ESG
?	?

3. Завдання для самостійної роботи

3.1. Підготовка аналітичних звітів	Проаналізувати нефінансову звітність української компанії (на вибір студента: «МХП», «Укрнафта», «ДТЕК», «Кернел» тощо): - які показники розкриваються, - які принципи сталого розвитку застосовано, - які елементи фінансового обліку пов'язані з цими даними.
3.2. Підготовка до дискусій. Участь студентів у всеукраїнських та міжнародних конкурсах наукових робіт, публікаціях та ін.	Дискусійні питання: Вплив концепція сталого розвитку на систему бухгалтерського обліку в Україні ? Який існує взаємозв'язок між бухгалтерськими та екологічно-соціальними показниками? Чи можна розкрити екологічні, соціальні аспекти діяльності підприємства за допомогою аналітичних рахунків? Наведіть приклади. Як підприємство може відображати у звітності витрати, пов'язані з охороною довкілля, енергоефективністю або соціальними ініціативами? Чому принцип прозорості є ключовим для сталого розвитку та фінансової звітності? Чи має Україна запровадити обов'язкову звітність зі сталого розвитку для великих компаній?

Джерело: складено автором

Отже, реалізація потенціалу освітнього компонента «Бухгалтерський облік» з інтеграцією ЦСР, уможливить підсилення конкурентних переваг випускників спеціальності «Облік та оподаткування» на ринку праці. Застосування розширеного методичного інструментарію під час викладання освітнього компоненту «Бухгалтерський облік» інтегрованого з елементами сталого розвитку, дозволить майбутнім фахівцям здобувати сучасні знання про сталий розвиток та:

- усвідомлювати роль бухгалтерського обліку у забезпеченні економічної, соціальної та екологічної стійкості;
- дотримуватись етичних засад професії бухгалтера, забезпечуючи достовірність облікових даних;
- знати основні принципи, стандарти і методи бухгалтерського обліку відповідно до вимог сталого розвитку;
- інтегрувати знання про екологічний, соціальний і управлінський обліки у систему прийняття рішень;
- розуміти вплив облікової інформації на ефективність, прозорість і соціальну відповідальність діяльності підприємства;

- розуміти роль електронного документообігу та сучасних інформаційних технологій в обліковій практиці у досягненні: а) точності та прозорості фінансових показників; б) ресурсоефективності, мінімізації відходів.

Висновки (Conclusions)

У результаті проведеного дослідження обґрунтовано теоретико-методичні засади та розроблено прикладний інструментарій інтеграції принципів сталого розвитку в освітній компонент «Бухгалтерський облік» в процесі підготовки фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування». Доведено, що в умовах глобалізації та посилення вимог до ESG-звітності бухгалтерський облік еволюціонує від ретроспективної фіксації господарських операцій до інтегрованої багатоцільової інформаційної системи. Встановлено, що 41% Цілей сталого розвитку ООН безпосередньо корелюють із професійною діяльністю бухгалтера, зокрема у сферах якісної освіти, відповідального споживання та розбудови прозорих інституцій. Обґрунтовано необхідність корегування мети вивчення освітнього компонента «Бухгалтерський облік», яка має полягати не лише у формуванні технічних навичок ведення обліку, а й у розвитку здатності до управління підприємством на засадах відповідального ведення бізнесу. Запропоновано розширену тематичну структуру курсу, шляхом включення дидактичних одиниць, що релевантні дескрипторам сталого розвитку. Розроблено п'ятикомпонентну модель викладання (змістовий, методичний, практичний, ціннісно-орієнтаційний та оцінювальний блоки), яка забезпечує системне засвоєння ESG-принципів. Особливу увагу приділено впровадженню інтерактивних методів навчання, зокрема кейс-стаді з етичними дилемами, що дозволяють студентам моделювати наслідки професійних рішень для екологічної та соціальної стійкості підприємства. Визначено, що фундаментом підготовки сучасного фахівця з обліку і оподаткування є ціннісно-орієнтований підхід, де професійна етика бухгалтера розглядається через призму довгострокової відповідальності перед суспільством. Доведено, що впровадження цифрових інструментів та електронного документообігу є не лише технологічною вимогою, а й методичним засобом реалізації стратегії сталого розвитку через ресурсоефективність та прозорість облікових даних. Застосування запропонованого методичного інструментарію дозволяє синхронізувати результати навчання за спеціальністю «Облік і оподаткування» із вимогами Стандарту вищої освіти та глобальними запитами ринку праці. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності випускників, які набувають здатності до оцінювання фінансових і нефінансових результатів діяльності підприємства в межах єдиного інформаційного поля.

Конфлікт інтересів (Conflicts of interest)

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Фінансування (Funding)

Це дослідження не отримало зовнішнього фінансування.

Література (References)

- Akimova, L. M., Levytska, S. O., Pavlov, K. V., & et al. (2019). Rol bukhgalterskoho obliku v zabezpechenni staloho rozvytku ta natsionalnoi bezpeky Ukrainy. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*, 3(30), 54–61. <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/15904>
- Chytaieva, K. H. (2024). Dosiahnennia tsilei staloho rozvytku v yevropeiskomu osvithomu prostori. *Intehratsiia systemy osvity Ukrainy v yevropeyskyi osvithii prostir: zb. tez dop. VI Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 25 zhovt. 2024 r.)*, 286–289. https://eurydice.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2025/03/theses_2024_ssi-iea.pdf
- Hanusych, V., & Shymon, V. (2025). Zmina oblikovoi paradyhmy: transformatsiia pryntsyviv bukhgalterskoho obliku ta finansovoi zvitnosti v konteksti staloho rozvytku. *Problemy suchasnykh*

- transformatsii. Serii: Ekonomika ta upravlinnia*, (19). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-19-09-05>
- Koreneva, I. M. (2018). Fenomen «Osvita dlia staloho rozvytku»: sutnist ta suchasni osoblyvosti kontseptu. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, (2), 113–123. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2018_2_16
- Kostash, T. V., Mykhalkiv, A. A., & Kudlaieva, N. V. (2024). Adaptatsiia bukhhalterskykh system do standartiv staloho rozvytku: novi stratehii vedennia obliku. *Efektivna ekonomika*, (9). <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.9.39>
- Kriukova, I., Potyshniak, O., & Fuzytska, D. (2025). Rol i zavdannya bukhhalterskoho obliku u dosiahnenni tsilei staloho rozvytku. *Ekonomichni visnyk Prychornomia*, 1(7). <https://doi.org/10.37000/ebbsl.2025.07.06>
- Kuzmak, O. M. (2024). Intehratsiia pryntsyviv staloho rozvytku v diialnosti universytetiv Ukrainy yak instrument zabezpechennia yakosti viщої osvity. *Ekonomika ta suspilstvo*, (69). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-27>
- Melehanych, H. (2022). Osvitni priorityty v tsiliakh staloho rozvytku OON do 2030 roku: dosvid Ukrainy. *Mizhnarodnyi naukovyi visnyk*, (1-2), 92–100. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/57875>
- Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku: Ukaz Prezydenta Ukrainy, 722/2019, 2019 r. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
- Prokhorenko, T. H. (2025). Hlobalizatsiia osvity ta yii naslidky. *Akademichni vizii*, (39). <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1545>
- Radkevych, V. (2024). Stalyi rozvytok profesiinoi osvity na osnovi derzhavno-pryvatnoho partnerstva. *Innovatsiina profesiina osvita*, 6(19), 10–32. <https://doi.org/10.32835/2786-619X.2024.6.19.10-32>
- Raikovska, I. T., & Kostenko, O. M. (2024). Pidhotovka fakhivtsiv z obliku, analizu i opodatkovannia v biznesi v umovakh yevropeiskoi intehratsii. *Modernizatsiia vyshchoi osvity ta zabezpechennia yakosti osvitnoi diialnosti v umovakh yevropeiskoi intehratsii*: materialy Mizhnar. nauk.-metod. konf. (Kharkiv, 18 zhovt. 2024 r.), 415-418. <https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2024/10/conf-18-10-24-materialy.pdf>
- Rutkovska, I., Slavinska, O., & Usychenko, O. (2025). Intehratsiia pryntsyviv staloho rozvytku u vyshchu osvitu yak osnova vidbudovy povoiennoi Ukrainy: dosvid Transformational Learning Network for Resilience. *Ukraine-OSS*. <https://ukraine-oss.com/wp-content/uploads/2025/06/dosvid-transformational-learning-network-for-resilience.pdf>
- Shevchuk, V. (2021). Oblik u natsionalnomu ta hlobalnomu vymirakh: STEM-education yak versiia rozvytku novitnoi paradyhmy. *Ekonomika. Finansy. Biznes. Upravlinnia*: materialy II Mizhnar. forumu (Kyiv, 2021 r.), 114–116. https://www.efbm.org/wp-content/uploads/2021/11/Матеріали_OA.pdf
- Skyba, H., Kalina, I., & Bezhenar, I. (2025). Stalyi rozvytok obliku v Ukraini: vyklyky, prozorist ta intehrovana zvitnist. *Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, (53), 84. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-84>
- Standart vyshchoi osvity za spetsialnistiu 071 «Oblik i opodatkovannia» dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity: Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy, 1260, 2018 r. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/06/071-oblik-i-opodatkovannya-bakalavr-1.pdf>
- Tsili staloho rozvytku: Ukraina: natsionalna dopovid. Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy, 2017 r. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>
- Vasyliuk, M., Balaniuk, I., Sas, L., Kuzmin, T., & Pukhlychenko, I. (2025). Problemy formuvannia mekhanizmu realizatsii norm profesiinoi etyky u praktytsi vitchyznyanoho obliku i audytu. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Serii «Ekonomichni nauky»*, 2(116), 112-117. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-2-16>
- Vnukova, N., & Sotska, H. (2023). Transformatsiia osvity dlia dosiahnennia tsilei staloho rozvytku – 2030: nova pedahohichna paradyhma. *Visnyk kafedry YuNESKO «Neperervna profesiina osvita XXI stolittia»*, 7, 7-21. [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(7\).2023.7-21](https://doi.org/10.35387/ucj.1(7).2023.7-21)